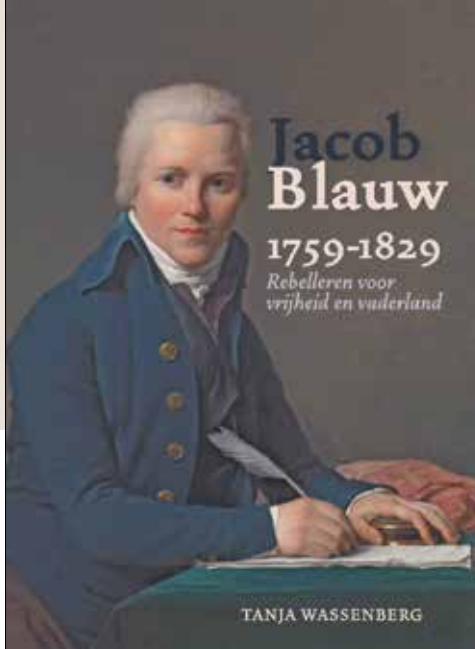

Interessant figuur in een spannende tijd

Jacob Blauw 1759-1829. Rebelleren voor vrijheid en vaderland. *Tanja Wassenberg* (Verloren, Hilversum 2022), 327 blz., € 35,00

Spannende tijden leveren interessante figuren op. De tijd rond de eeuwwisseling van de achttiende naar de negentiende eeuw was zo'n een spannende tijd. Interessante personen genoeg: Wilhelmina van Pruisen, Herman Willem Daendels, Rutger Jan Schimmelpenninck, Lodewijk Bonaparte en Jacob Blauw. Jacob Blauw? Op de site van de Open Universiteit, waar Wassenberg onlangs promoveerde, staat: 'Een vergeten rebel uit de Nederlandse geschiedenis'. Maar dan wel eentje die wist te voorkomen dat Nederland bij Frankrijk werd ingelijfd. Een interessante man dus. Geheel onbekend is Blauw niet. In *Patriotten en bevrijders* (1977) noemt Simon Schama hem 32 keer. Minder dan Daendels of Schimmelpenninck, maar vaker dan bijvoorbeeld Quint Ondaatje of Gerrit Paape. Het is echter een flinke stap van een 'amoureuus dubbelleven (...) met blond bepruikte vrouwtjes' waar copromotor Edwina Hagen in haar biografie over Schimmelpenninck over rept, naar een belangrijke rol in de patriotische revolutiepoging in 1795 en lid van de groep die 'het voortouw nam bij de oprichting en veiligstelling van de onafhankelijke status van de Bataafse Republiek'. Vaderlandsliefde en vrijheid; in alles stonden deze twee begrippen vooraan in het handelen van Jacob Blauw. Dat gold zowel in zijn functie als politicus, als diplomaat, als journalist. Maar eerst kwam Blauw als advocaat en kerkmeester in dienst bij de VOC. Blauw had moeite met de bemoeizucht van de compagnie. Wassenberg oppert dat hier mogelijk de basis werd gelegd voor zijn latere ontwikkeling tot patriot. Terug

in de Nederlanden vestigde Blauw zich in Gouda. In 1787 ontsnapte Blauw tot twee keer toe aan oproer, iets wat hem vaker zou lukken. In 1788 vertrok hij met zijn vrouw en dochter naar Leiden. In de jaren 1795 tot 1798 speelde Blauw zijn belangrijkste rol: gezant namens de Staten-Generaal. Nederland was geen bondgenoot, maar veroverd gebied en het was mede aan Blauw om te voorkomen dat het land bij Frankrijk werd ingelijfd. Op 28 juni 1795 werd Blauw tot de *Convention Nationale* toegelaten, wat Wassenberg zijn diplomatieke hoogtepunt noemt. In haar ogen was Blauw de meest doortastende onderhandelaar, waarmee hij de basis heeft gelegd voor het behoud van een onafhankelijk Nederland. Zij stelt ook dat Blauw in de geschiedschrijving nauwelijks waardering voor heeft gekregen en dat zijn rol vergeten schijnt te zijn. Blauw werd diplomaat, nam afstand van het 'nationale politieke wespennest' en keerde toch terug naar Nederland. Tevergeefs ijverde hij tegen de staatsgreep van 1798. Dat kostte hem zijn relatie met Daendels. Door zijn invloed werd hij beschermheer van meer gematigde parlementsleden, wat hem het predicaat 'verrader' opleverde. De Staatsregeling van 1798 – de eerste grondwet van Nederland – kwam mede door hem tot stand, waarmee 'zijn daden hebben bijgedragen aan het slagen van de Bataafse politiek'. Blauw ging in Parijs rentenieren, scheidde, hertrouwde, verloor zijn kapitaal, werd Frans staatsburger (1815) en werd de Parijse correspondent voor de *Oprechte Haarlemsche Courant* (1818-1829). Blauw schreef doorwrochte artikelen,

hij wilde zijn invloedrijke publiek op de hoogte houden van de Franse ontwikkelingen. Alles op een rij zettend concludeert Wassenberg dat Jacob Blauw geen succesvolle patriot-leider, noch een geslaagde politiek leider is geweest. Tijdgenoten vonden hem schrandere, oprecht en sympathiek, maar ook naïef en onbetrouwbaar. Hij was bewogen zonder zijn eigenbelang uit het oog te verliezen. Blauw was een solist, non-conformist en een notoire dwarsligger. Blauw was dus een van die vele interessante mannen, van wie het goed is dat er nu een biografie voor handen is.

Ger Jan Onrust

De mythe van Rusland

Het verhaal van Rusland. Mythe en macht, van Vladimir de Grote tot Vladimir Poetin. *Orlando Figes* (Nieuw Amsterdam, Amsterdam 2022), 336 blz., € 29,99

Het was George Orwell die schreef: 'Wie het verleden beheerst, beheerst de toekomst; wie het heden beheerst, beheerst het verleden.' Volgens de Britse historicus Orlando Figes gaat die wijsheid voor geen land ter wereld zo op als voor Rusland. Wij geschiedenisdocenten weten allang dat ons schoolvak meer is dan een overzicht van feitjes en jaartallen; het gaat om beeldvorming, over de manier waarop opeenvolgende generaties – in dit geval Russen – hun verleden hebben geïnterpreteerd, gemythologiseerd, misvormd en misbruikt. Gezien de verschrikkelijke actualiteit van Poetins oorlog tegen Oekraïne, verscheen Figes' nieuwe boek *Het verhaal van Rusland* afgelopen september op het juiste moment. De stichtingsmythe van Rusland betreft het rijk van Kiev-Roes, meer speciaal de bekering in 988 van grootvorst Vladimir tot het christendom.